Poštnina plačana v gotovini.

Posamezna številka 1 din.

GORENJEC

Uredništvo in uprava: Strossmajerjev trg 1 / Tel. št. 73

Leto XXIV | Št. 38. | Kranj, 21. septembra 1940.

Izhaja vsako soboto. Naročnina: celoletno din 40, polletno din 20, četrtletno din 10

Za boljši družabni red!

Socialno vprašanje ni sodoben pojav. V vseh dobah in v vseh vekih zgodovine človekovega udejstvovanja lahko ugotovimo, da so med posameznimi stanovi obstojale velike socialne razlike, ki niso bile nikdar izravnane, da so se godile velike socialne krivice, ki niso bile nikoli popravljene.

Ozrimo se samo na tako pisano zgodovino starega veka, ki nam danes le še kot pravljica sije iz časov in teme davnine. Množice sužnjev in brezpravnih delavcev so gradile v Mezopotamiji, v Egiptu, v Grčiji in drugod velika znamenita dela, katera so prištevali sedmerim čudom sveta. Gotovo ti zidarji in težaki niso bili za svoje delo pošteno plačani kot še danes niso. Obdelovali so ti delavci velika polja ob Evfratu in Nilu, da so si zaslužili le za svoje borno življenje kot se to še danes dogaja marsikje. V Grčiji je bilo vse polno malih državic, katerim so vladali despoti, tirani, ki gotovo niso lajšali svojim podložnikom socialnih krivic. Veliki cesarski Rim, milijonsko mesto ob Tiberi, je živel in se bogatil od v vojni nagrabljenega imetja in od žuljev sužnjev, ki so obdelovali obširne latifundije bogatih Rimljanov. Rimski proletariat je že tedaj poznal štrajk in upor, ko se je selil iz mesta in se postavil po robu svojim gospodarjem. Tedaj je nastala ona znamenita pripovedka o udih človeškega telesa, ki so se uprli želodcu in katere nauk je, da le skupno složno sodelovanje vseh stanov rodi napredek v dobrobit človeške družbe. Kot krik porojen iz krvi, iz uživanjaželjnosti starega Rima nam prihaja klic rimskih proletarskih množic: „Panem et circenses!“, ki je zvenel iz bede in revščine množic in skozi bojni hrum rimskih armad ter krvave scene v rimskem amfiteatru.

Že v starem Rimu sta brata Grakha opozorila rimske milijonarje na delovno ljudstvo in eden izmed njiju je dal celo življenje v borbi za socialne pravice rimskega ljudstva. **Ali ni bil torej ves stari vek s svojim sistemom suženjstva in izrabljanja podložnega revnega ljudstva en sam neizmerno velik kompleks socialnih krivic in tlačenja, duševnega in telesnega trpljenja milijonov ljudi.**

Zato ni čudno, če se je ta sistem, ta družabni red, potem ko so krivice in vse razvratnosti prikipele do vrha, zrušil obenem z razpadom mogočnega rimskega cesarstva. Močen sunek mu je zadalo tudi krščanstvo, ki je kot nova vzhajajoča vera privabljalo množice v svoje okrilje, jim nudilo duševno uteho in telesno zaščito, svobodo in pravico. Svet je bil tedaj poln pričakovanja kakor danes.

Poglejmo srednji vek in njegov v teku stoletij vedno bolj izrazito ter rafinirano izvedeni **fevdalni sistem**, ki je segal še vse v čase naših dedov. Zopet so bile zasužnjene ogromne množice kmečkega in delovnega ljudstva, ki je živelo brez pravic in svobode. Da so se dogajale velikanske krivice, nam kažejo številni **kmečki upori**, ki so v prvi vrsti **socialnega značaja** kot protest proti družabnemu sistemu tistih dni. Šele francoska revolucija je sprožila plaz, ki je po vsej Evropi zdaj pa zdaj, nekje preje, nekje pozneje pometel z ostanki fevdalnega sistema. V Rusiji se je to zgodilo v svetovni vojni z revolucijo leta 1917, na Poljskem preteklo leto, na Madžarskem ta sistem še obstoja in se na novo uveljavlja, saj so v Transilvaniji, dobljeni po dunajski razsodbi od Romunija, zopet ukinili agrarno reformo izvedeno od Romunov in zemljo zopet vračajo veleposestnikom, kmete pa preganjajo. **Ali ni bil tedaj ves fevdalni sistem ena sama velikanska krivica prizadejana kmečkemu in nižjemu ljudstvu.**

Devetnajsto in dvajseto stoletje je stoletje stroja, industrializacije. Milijonske množice delavstva na vseh petih kontinentih sveta se gnetejo iz dneva v dan v zatohlih, nezdravih, često naravnost nevarnih delavnicah tovarniških in drugih obratov, ob stroju jim poteka monotono vsakdanje življenje v borbi za prav majhen, skromen košček kruha. Ponižno prosijo za delo, kakor da bi bilo delo posebna milost, trkajo na vrata, sključenih hrbtov in s strahom na obrazih, iščejo zaslužek, da jim bo omogočeno najbednejše življenje, da bodo z delom svojih rok in teles smeli zbirati in kopičiti neizmerna bogastva svojih delodajalcev. Pod zemljo v rudnikih rijejo in kopljejo na dan bogastva zemlje, ki je rodila za vse in ne samo za nekatere. Po plantažah, po riževih, sladkornih, čajnih, tobakovih in bombažnih poljih delajo, obdelujejo njive posejane s pšenico in koruzo, katero bo veleposestnik in farmar prodal za rumeno zlato, njim delavcem pa bo ostal le skromen belič.

Brali smo o štrajkih po raznih državah, koder je danes industrija — tudi pri nas — brali smo o mezdnih gibanjih, uporih, pri katerih je moralo sodelovati vojaštvo, o barikadah na cestah, o bitki s topovi in strojnicami, o zasedbi tovaren po delavstvu; brali smo o sežiganju koruze in sladkorja, o uničevanju zemeljskih sadov, katerih je preveč in bi bili prepoceni, dobiček premajhen; brali smo o krivicah prizadejanih delavstvu, kmečkemu ljudstvu in nižjemu stanu sploh — vse na račun velekapitala v rokah milijonarjev in delničarjev tovaren.

Kako neznatne so še po vseh državah pravice delavstva in njegova socialna zakonodaja. Pa še ta se ne izvaja strogo. Še vedno je delavstvo lutka v rokah kapitala, lutka tovarnarjev in bogatašev, od nikoder ni zaščiteno, saj smo videli ravno v Franciji, da je država sama in vse njeno gospodarstvo bilo v rokah židovskih in drugih mednarodnih kapitalističnih magnatov. Odkod naj torej delavstvu pride izboljšanje in pomoč?

Mar se delavstvo teh naraščajočih in v nebo vpijočih krivic ne zaveda, mar ne vidi položaja in pekla, v katerem živi. Ravno zato, ker se zaveda in ker hoče doseči nov, boljši, pravičnejši družabni red, zato je toliko pričakovanja na svetu in želja po novem življenju, najsi bo boljše ali slabše. Zavest da mora priti do sprememb, je prišla v psihologijo, v mišljenje in čustvovanje mase in s to zavestjo bodo pametni državniki morali računati kot z zelo važno postavko.

Človeštvu se v vseh dobah zgodovine pa do danes še ni posrečilo ustvariti tak pravni in socialni red, ki bi mogel garantirati socialno ravnovesje in pravičnost, ki bi zagotovil povprečno srednjo mero enakosti in pravic med ljudmi. Odtod izhaja toliko nemira na svetu, vojne, zmede, štrajki, upori, rušenje držav; ker prevladuje boj za pozemske, materialistične dobrine, katerih si laste v obilici le nekateri, medtem ko so drugim nedosegljive.

Sedanja vojna v Evropi je tudi v ureditev socialnega vprašanja prinesla novo živahnejše gibanje, nove tokove in smeri. **Splošno pričakovanje evropskih narodov, teži za tem, da se ustvari nov, morda boljši družabni red.** Pričakovanje nastopa tega novega reda diha tudi iz ust našega naroda, pa najsi bo ta zahteva izražena v časopisju, debatah ali govorjenju preprostega ljudstva. Morda se nam res obeta sprememba sedanjega družabnega reda in ureditve socialnih odnosov stanu do stanu, posameznika do države in obrtno; morda je res, da se uresničijo težnje in zahteve nižjega — zlasti delavskega stanu — po pravični, bolj enakomerni razdelitvi dobrin na zemlji; morda pa je vse to gibanje le refleks velikih vojnih in državno političnih pretresov v Evropi in se sedanji socialni temelji naše družbe ne bodo mnogo spremenili. Že zadnja svetovna vojna je naši družbi vtisnila svojevrsten pečat. Strokovni znanstveniki, sociologi in filozofi so po vojna leta v svojih delih kritično opazovali ta razvoj in tudi napovedali potrebo in nastop sprememb in drugačne ureditve sveta.

Eno je gotovo: **socialne krivice** — katerih ni potreba podrobno naštevati, dovolj je, če ugotovimo, da ima nekaj ljudi preveč bogastva v rokah. Ostali pa so navzani na vsakdanji kruh in zaslužek, **če pa tega ni, pa na grenko brezposelnost**, kar je v sramoto civilizirani človeški družbi, ker to ni človeka vredno življenje — vse te krivice so dejansko in brez okraskov povedano **prikipele do vrha** [illegible]. Ves svet je poln „ponižanih in razžaljenih“ kot je pred desetletji dejal ruski pisatelj in psiholog Dostojevski.

Individualistični, liberalni gospodarski sistem je radi svoje brezobzirne samopašnosti in izkoriščanja doigral, nadomestiti ga bo moral družabni korporativizem [illegible], **to je nova oblika državnega gospodarskega življenja, ki bo bolj v znamenju celote in kolektivnega ustvarjanja.**

V gospodarskem sistemu, kakršen je sedaj, opazimo veliko karakteristiko, da ima ceno in vrednost le denar, kapital, blago, nepremičnine, zemlja, medtem ko je delo delavčevih in uradnikovih ter kmečkih rok manj cenjeno. Dokler vlada to glavno načelo v gospodarskem življenju, vse dotlej delavstvo in nižji sloj za delo svojih rok ne sme in ne more pričakovati resničnega plačila in priznanja.

Ker pa je delavskih rok več kot pa subjektov, ki opravljajo kapital, zemljo in blago, mora biti **bodoči družabni red**, če hoče biti res pravičnejši, tak, da bo res **priznal ceno in vrednost dela in po tej vrednosti tudi določil pravične plače**, odnosno, da bo delo živih delavčevih rok imelo prednost pred mrtvo materijo, pred blagom in zemljo, pred suhim zlatom in denarjem ter devizami, da bo skratka **delo cenjeno in uvaževano kot obratni kapital, ki ustvarja tudi dobrine tega sveta.**

Priznanje in pravično, odgovarjajočo plačo delu ter uvaževanje tega dela bo moral dati bodoči družabni red, zbližati stanove in ljudi vseh poklicev brez razlike na imetje. Bodoči, novi red bo boljši od sedanjega le, če bo ustvaril in oživotvoril pravično in socialno ureditev življenja vseh ljudi in stanov.

sg.

Preklinjevanje - naše najbolj žalostno poglavje

Treba je tudi o tej stvari zapisati jasne, odkrite besede, ki ne poznajo zavijanja. Treba je le, da malo poslušamo in pogledamo okoli sebe in videli ter slišali bomo strašne besede, ki prihajajo iz grdih, umazanih ust. Najgrše zmerjanje svoje lastne matere, matere sočloveka, sestre, brata, očeta, vse sorodstvo, živino in vse mogoče stvari z najgršimi izrazi, ki jih človeški jezik sploh najti more, je prišlo že kar v navado, že kar v „narodni običaj“ kakor to pravijo tam doli na jugu. Človek bi sodil, da se tako izpozabi le neuk in neolikan človek. Ne, ravno nasprotno. Največ teh žalostnih besed, oziroma psovk slišiš iz ust ljudi z univerzitetno izobrazbo, z našitki na ramah in s svetlimi oblekami.

Ti zmerjajo in opsujejo in v najgršo blato povaljajo vse, kar je njihovim podložnim sveto, ti, ki bi morali biti vsem vzor v vsakem oziru, ti, ki bi morali biti inteligenca v vsakem oziru in ne samo na papirju in pozunanjosti. So pa v resnici, če jih sodimo po svinjariji, ki vre iz njihovih ust, slabši od živali. Gnusijo se nam ljudje s strašnim bogokletnim preklinjanjem Matere božje, svetnikov in vseh mogočih reči. Pa ne samo to. Od teh živali v človeški podobi, so se naučili vseh teh svinjarij še naši slovenski ljudje. Le poslušaj jih!

Ali še kdo zakolne pošteno slovensko. „Hudič“! Le redki še. Namesto tega pa vro iz ust naših mož, fantov, pa tudi deklet, zlasti tovarniških delavk, strašne besede. Človek ne bi verjel. Ne znajo niti besedice srbohrvaškega jezika, še manj laškega, le slovar njihovih najgrših kletvic jim je znan od prve do zadnje besede. Z njimi prekolnejo vse. Ni jim preveč prekleti Boga in ga spravljati v zvezo z najnizkotnejšimi človeškimi strastmi. Mater božjo zmerjajo s svinjajo. Svojo mater, očeta, sorodnike, tudi svoje otroke, preklinja na najgrše srbske načine.

Kaj naj poreče človek na vse to? Pa to še ni vse! Naši šoloobvezni smrkavci in smrkle z istimi izrazi kolnejo in se jim še fejst in moško zdi. Ti ubogo otroče, kakšna bo tvoja pot v življenju in kaj bo s teboj, če že pri svojih osmih letih preklinjaš svojo mater, očeta, ki sta zate toliko pretrpela, te imata rada in ves up stavita nate. Ali niso to strašne reči? A resnične so!

Vprašamo se v današnjih dneh, ko cela vrsta malih narodov zgublja svojo svobodo, ali je tak narod vreden svobode, ki tolikokrat prekolne Boga in svoj lastni rod! Skoro bi dejal, da je ni vreden, a potreben je je! Velika naloga vseh nas pa je, da z vsemi sredstvi skušamo vsaj zajeziti pri nas na Slovenskem to strašno zlo, ki kliče nad nas maščevanje Boga samega.

H koncu pa naj še jasno pokažemo odkod to največje zlo. Pred svetovno vojno tega pojava nismo poznali. Laških kletev so se naučili naši možje in fantje na fronti. Pa še veliko bolj se je pri nas na Slovenskem po vojni razširila srbohrvaška kletev. Prinesli so jo zopet naši fantje od vojakov, kjer je žal, da moramo tako zapisati, prav visoka šola za to.

Nas katoliške Slovence je sram, ko moramo zapisati, da naš narod tako preklinja, čeprav naš jezik skoraj nima kletev, a dana nam je tudi vzvišena naloga, da to strašno preklinjanje iztrebimo iz ust našega naroda.

J. J.

V ponedeljek 23. IX. 1940. bom otvoril **novo manufakturno trgovino v Kranju na Mestnem trgu**

Lepa izbira! Cene solidne!

„MANUFAKTURA PRI IVANU“

Se priporoča Ivan Osojnik

Tekstilna šola v Kranju se bo gradila

Nedavno smo v daljšem članku opozorili na dejstvo, da se pripravlja gradnja tekstilne šole v Kranju. Slika, ki je bila priobčena s člankom vred, je kazala približno skico, kako bo nova šola z vsemi pripadajočimi poslopji zgledala. Glavno odločujoče vprašanje glede gradnje pa je bila seveda finančna stran. Mi smo takrat rekli, da je mestna občina pri več zavodih v Ljubljani in Beogradu zaprosila za posojilo na račun banske uprave v Ljubljani, toda pojavile so se različne ovire za tako veliko posojilo.

Kakor smo poučeni, je tudi vprašanje posojila srečno rešeno in bo po sedanjih izgledih dala posojilo v znesku din 7 in poi milijona po 7 odstotni obrestni meri Hipotekarna banka v Beogradu. Tega dejstva in uspeha bodo veseli vsi faktorji, ki se zanimajo za razvoj naše tekstilne šole. Čim bo izdano gradbeno dovoljenje in opravljene licitacije, se bo lahko z delom pričelo.

V Kranju polagajo telefonski kabel

Poročali smo že, da je poštna uprava letos v lastni režiji izdelala betonske cevi, v katere bodo položili oziroma napeljali telefonski kabel po mestu. Sedaj, ko ima pošta lastno poslopje, iz katerega se ji ne bo treba seliti, je pa najbolje, da se kabel takoj položi, da bo enkrat ta stvar urejena in da bodo izginili drogovi po mestu, ki so lice posameznih ulic tako kazili. Mestna občina sama zelo priganja položitev kabla, to pa iz razloga, da bo mogla potem začeti s tlakovanjem mestnih ulic in cest. Kabel bodo morale položite tudi KDE, da ne bo pozneje nepotrebnega prekopavanja cestišča.

Poštna uprava je zadnje dni s polaganjem kabla že pričela. Vse delo vodita g. ing. Rape in telefonski mojster g. Race. Telefonska mreža vodi s Pungrata od Pollakove hiše po Tavčarjevi ulici in Mestnem trgu do poslopja novega poštnega poslopja. Odtod gre glavni vod v zemlji pod velbom do poslopja okrajnega glavarstva, odtam pa zračni kabel do Sirčeve hiše, nato pa spet zemeljski ali armirani kabel do mostu in pod mostom, nato pa v približno ravni smeri, kakor bo pač dovoljeval teren, do železniške postaje. Tu bosta dva odcepa, eden za Sražišče, drugi pa do železniškega nadvoza. Od pošte bo vodil odcep po Prešernovi ulici, na vogalu „Ike" bosta dva kraja odcepa, potem pa do Jahačevega prelaza. Tu bo en odcep napeljan kot zračni kabel mimo „Jelena" do polsopja OUZD, drugi kanal pa po Tyrševi cesti do vrta dr. Sabothyjeve vile. Tam bo zopet odcep za Koblarjevo ulico podaljšan do Pokojninskega zavoda, na vogalu Kernove hiše pa se bo odcepil zračni kabel proti Prešernu, en vod pa proti cesti na Golnik. Kanal na Tryševi cesti se bo nadaljeval do Jezerske ceste, kjer je kabel že položen, potem pa bo vodil zračni kabel do mostu na Primskovem. S Pungrata od Pollakove hiše bo speljan zračni kabel čez skale v Lajh.

Tako približno bo izpeljana kabelska mreža. Kake manjše spremembe še niso izključene. Dosedaj so položili kabel od Sirčeve hiše preko ceste do savskega mostu, na mostu so pa tudi že pripravljene kljuke, kamor se bo kabel pritrdil. Ta teden so položili kabel od Pollakove hiše v Pungratu do Kušlana in že kopljejo naprej po Mestnem trgu mimo farne cerkve. Kabelska napeljava bo imela 12 blokov, iz katerih so napravljeni odcepi za posamezne skupine hiš. Če bo vreme ugodno, bo delo v poldrugem mescu dovršeno in bomo imeli novo poštno poslopje, odstranjene telefonske drogove, čemur bo še sledilo tlakovanje mestnih ulic in cest.

Nova železniška tarifa s 1. oktobrom 1940

Našo javnost opozarjamo že danes, da stopi v veljavo nova železniška tarifa s 1. oktobrom. Potujočemu občinstvu prinaša nekaj ugodnosti, ki so prav gotovo vredne upoštevanja.

Kakor je znano so do sedaj veljale nedeljske povratne vozovnice samo za II. in III. razred potniških vlakov od 11 do 250 km. Z novo tarifo se ugodnost razširi na vse razrede potniških in brzih vlakov in se meja razdalje poveča na 300 km. Torej bodo vozovnice veljavne od 11 do 300 km ter tudi za brze vlake.

Uvaja se novost skupinskih potovanj brez posebnih postopkov. 8 odraslih oseb ima že pravico na popust od 33⅓% v vseh razredih potniških in brzih vlakih, ako plačajo najmanj 31 km, med tem ko skupina od 30 oseb dobi 50% popusta. Ako se plača vozna cena za najmanj 15 odraslih oseb, potuje vodja grupe brezplačno. Pri 50 plačanih vozovnicah uživata to ugodnost 2 osebi, pri 100 udeležencih pa trije,

Kakor je iz navedenega razvidno, bomo odslej lahko malo bolje izrabili nedeljski počitek. Obžalovati je le, da železnica ni upoštevala davne želje vseh slojev, da bi nedeljski popust veljal tudi ob praznikih. Vsaj za Božič in Veliko noč vsak zahrepeni po svoji ožji domačiji, po rojakih, znancih. Koliko jih je, ki zaradi predrage voznine ne morejo na pot, o tem bi lahko marsikaj povedali.

Uvedba skupinskih popustov bo pa brez dvoma razveselila vse. Pri Slovencih je društveno življenje izredno razvito, tako da v tem pogledu železnica lahko pričakuje velik razmah. Naj samo omenjamo številna romanja, potovanja na manjše svečanosti, na izlete itd.

Z novo uredbo je torej izpolnjena marsikatera vrzel v našem prometu, kar ne bo v korist samo potnikom, ampak tudi železniški blagajni.

Po II. obrtniški tomboli

II. obrtniška tombola se je vršila na Mali Šmaren ob najlepšem vremenu „na Planini", na svežem zraku, kar je večini udeležencev najbolj ugajalo.

Obrtniki smo lahko ponosni na izredno veliko udeležbo te naše elitne prireditve, proti kateri se je razvila splošna ofenziva; organizatorje te pa obrtniki predobro poznamo, zato nam ne morejo škodovati. Le to so nas naučili, da bomo drugič še bolj ofenzivni.

Ker se nam je z gotove strani odrekla pravica prirediti tombolo na Mestnem trgu v Kranju, smo se prostovoljno in namenoma umaknili čez Kokro, „na Planino". To pa zopet ni bilo po godu tistim — prijateljem obrtništva — ki so bili zaradi — „bega" na Planino najbolj prizadeti. V zasedo, ki so jo pripravljali nam, so sami padli,

Kranjčani so par dni pred tombolo in na dan prireditve pogrešali otroke — prodajalce tablic —, ki sicer ob sličnih prilikah oživijo vse kranjske trge in ulice s svojim zvonkim ponujanjem tablic za tombolo. Za ta užitek so jih, — kar na ves glas povemo — prikrajšali zopet prijatelji obrtništva, ki so svojim — če jih imajo — in drugim otrokom izrečno prepovedali prodajanje tablic za obrtniško tombolo. Na ušesa nam je prišla še celo novica, da šolskim otrokom ta posel ni dovoljen. To si moramo prav posebno zapomniti.

Značilna je bila tudi otvoritev velikopotezne reklame — dne 6. in 8. septembra — za neko prireditev, dne 6. oktobra 1940, ki pa se po enem tednu ni več nadaljevala. To je bilo seveda preračunano z namenom, da bi II. obrtniška tombola — boljše uspela. V koliko so povzročitelji tega uspeli, nam bodo, ko pride čas za to, že povedali.

Mi ugotavljamo za danes le dejstvo, da se je obrtniška tombola — ki mnogim ni dala pokoja — le izvršila in da je moralen in materialen uspeh boljši, kakor so ga prireditelji — z ozirom na izredne razmere — pričakovali. Zato se bo naša tombola še vršila.

Da pa je v današnjih razmerah naša prireditev tako uspela, so prireditelji dolžni **zahvalo** vsem tovarišem obrtnikom, ki so z aktivnim delom pri tomboli sodelovali in žrtvovali nešteto dni in noči; obrtnikom, ki so s svojimi prispevki pripomogli, da so bili dobitki, ki so nam predočili pravo revijo rokodelskih izdelkov, tako pestri; kranjskim trgovcem in drugim darovalcem prispevkov, ki so zares knežje podprli našo prireditev. Končno se zahvaljujemo še vrlim Besničanom, ki so s svojimi „dragocenimi dobitki" **pet sežnjev drv**, javno pokazali, da so ostali tudi v teh težkih časih naši dobri in zvesti prijatelji.

Prisrčna hvala vsem in vsakemu posebej!

„Društvo slovenskih obrtnikov"

kot prireditelj II. obrtniške tombole v Kranju.

Poslužujmo se

»PUTNIKA«

V KRANJU

Vozne karte stanejo točno toliko kot na postaji, dobite jih dan, dva ali več pred odhodom, ako ste zadržani, lahko karto vrnete.

Preden se podaste na pot, pridite na brezplačen posvet

k »PUTNIKU«

Preselitev Jugobrune

Belgrajski list „Vreme" poroča, da se misli tekstilna tovarna „Jugobruna" iz Kranja preseliti v Jagodino. Tam je bila ustanovljena posebna družba, ki se imenuje Jagodinska tekstilna industrija d. d. Jagodinska občina je nudila tvrdki vse ugodnosti, samo da jo je pridobila. Tovarna bo že čez nekaj mescev začela delovati v novem kraju.

Z ozirom na gornjo vest naprošamo ravnateljstvo tovarne, da poda pojasnilo, s čemer bo zelo ustreženo delavstvu in vsej javnosti.

Cesto Kranj - Hrastje popravljajo

Poročali smo že, da je v načrtu popravilo in prestavitev banovinske ceste Kranj — Čirčiče — Hrastje, ki bo zravnana in na nekaterih mestih znatno korigirana. Povedali smo tudi, da so sredstva za popravilo ceste zagotovljena. Pred nekaj dnevi pa so z delom že pričeli. Preložili so cesto na ovinku, kjer v smeri proti Hrastju prehaja v gozd. Sedaj kopljejo novo traso ceste iz gozda ven po polju proti Čirčičam. Tako je spet nekaj ljudi prišlo do dela in kruha.

Strelske tekme 22. in 29. sept.

Naša marljiva „Strelska družina" v Kranju priredi dne 22. in 29. septembra (v slučaju slabega vremena tudi dne 6. oktobra t. l.) svojo vsakoletno veliko nagradno tekmo na strelišču v Struževem, za lepa darila, ki so jih darovali prijatelji strelskega pokreta v Kranju in okolici. Tekmovanje bo celodnevno z vojaškimi puškami ter flobertovkami na sledečih tarčah: „Ekipna" na 200 m; strelske ekipe obstoje iz treh strelcev, vsak odda po 30 strelov iz vseh treh položajev; na „Zmagovalni " tarči na 200 m istotako po 30 strelov, „splošna" na 200 m predpisuje 10 strelov iz poljubnega stava, toda brez naslona. Najbolj privlačna je vsako leto takozvana „Struževska" (letos obenem tudi „Omladinska") tarča na 150 m. Na tej tarči je dovoljen tudi naslon, strelski stol in vsaka komoditeta. Vsak odda 10 strelov. Mladina plača na tej tarči za 10 strelov samo 3.— dinarje. Tekmovanje za mladino pa je dovoljeno samo dne 22. septembra, ker bo ta tarča rezervirana za prihodnjo nedeljo, zaključno nedeljo le za člane-strelce. Tudi na „Malokaliberskih" tarčah bo vsakdo lahko našel svojo zabavo, zato bodo že poskrbele naše marljive članice. Poskrbljeno bo z zadostnimi darili, odlikovanji, diplomami, tako da bo vsak tekmovalec prišel z obrestmi na svoj račun. Vabljeni so vsi strelci in ostali prijatelji tudi iz sosednjih družin na naše viteške tekme, da pokažemo uspehe letošnjega treniranja široki javnosti. Vodstvo tekme je v veščih rokah g. Košnika in gospodične Grabnerjeve, ki nam jamčita za brezhibno organizacijo in krasne dobitke.

Glasovanje gledališkega občinstva

Gledališče, ki je državna kulturna ustanova, mora biti resnična last naroda, to je njegovih najširših plasti. To pa je mogoče le, da sodelujeta gledališče in občinstvo v čim tesnejši zvezi in v skupnem stremljenju pospešujeta njegov razvoj. Zato je sklenila Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani, da bo pritegnila zanimanje najširših slojev naroda na ta način, da jim bo dala možnost glasovanja.

Uprava Narodnega gledališča vabi vse gledališke obiskovalce, da imenujejo ne glede na že razpisani letošnji gledališki spored, tri operna in tri dramska dela iz domače ali svetovne muzikalne ali dramatične literature, ki bi jih želeli videti v bodoči sezoni.

Gornje naj javi vsak, ki se bo udeležil razpisanega glasovanja pismeno na naslov gledališke Uprave. Dopis naj bo podpisan s polnim imenom in opremljen z naslovom. Rok glasovanja je od današnjega dne do konca tekočega mesca.

Uprava Narodnega gledališča bo nato razglasila uspeh glasovanja ter bo po možnosti upoštevala želje našega gledališkega občinstva.

Tombola v Trbojah

Tombola prosvetnega društva v Trbojah se ni vršila radi slabega vremena. Zato se vrši prihodnjo nedeljo t. j. 22. septembra ob pol 3. uri popoldne v prostorih Prosvetnega doma in to v vsakem vremenu. Ne zamudite sreče! Vabljeni vsi!

Podplat je koža . . .

Pri nas je mnogo junakov. Takih junakov, ki razen sebe in svojih ne morejo nikogar videti. Taki junaki postanejo dvakrat junaki posebno takrat, ko jim kdo da za pijačo, da so potem bolj korajžni. Tak junak je šel po trgu. Moško, samozavestno. Vsakogar je ošinil s svojimi sokoljimi očmi. Junak je srečal človeka, ki ga ni poznal in ga morda ni še nikoli videl. Obstane pred njim, dvigne roko in zakliče:

„Zdravo!"

Neznanec se pa junaku nasmehne in odzdravi:

„Bog živi!"

Tedaj se junak zave svojega junaštva in ponosa, pljune in se poslovi: „Kaj te še ni hudič vzel?"

*

Kajne, gospod urednik, kako je grdo, če se ljudje pretepajo. Fantom zavre kri in se udarijo. Kar na lepem se nikoli ne. Vedno mora biti tudi tukaj pravi vzrok. Saj veste, kako gre ta zadevščina. Gredo v gostilno, tam pijejo, nazadnje se sporečejo in za temeljit zaključek pride pretep. Saj je to čisto razumljiva stvar. Jaz za svojo osebo čisto nič ne zamerim, če se fantje, ki so morebiti bili deležni bolj pičle mere vzgoje, ki so po naravi trdi in včasih surovi, ki znajo kljub temu braniti svojo čast in ponos in če treba tudi dekleta. Če se taki fantje, pravim stepejo. Takim ljudem težko zameriš. Tak pretep na vse zadnje tudi ni tako zanimiv. Vse bolj zanimiv je, če se stepejo med seboj takoimenovani nobel-ljudje. Nimate pojma, kako je to interesantno! Morda je to bolj redek dogodek, je pa za to toliko več vreden. Škoda, gospod urednik, da zadnjič niste videli, kako se je gospôda tepla. Ne morem garantirati, da je bila gospoda z avtomobili, najnovejše mode in z našminkanim nežnim spolom. Sicer je pa gospoda danes zelo širok pojem. Pa vi ste radovedni, kako je bilo. Takole: Najprej je ropotalo in vpilo za vrati zelo znanega kranjskega „pajzelna". Nato se pojavi na pragu gospod, ki bi rad tekel, pa je toliko pijan, da se samo opoteka, za njim drugi in tretji in tako dalje, vmes tudi cvileči nežni spol. Nič ne razločiš, ali so vsi proti enemu, ali sta dve močnejši stranki, morda celo tri in več, — pretep je splošen. Tekom dogodkov spoznaš, da se zaradi žensk, ki so pri nas naprodaj ali pa, ki so jih morebiti dobili kje drugod. Fantje na vasi si tudi skočijo včasih v lase zaradi kakšnega zalega in poštenega dekliča, no, to bi še šlo. Da se pa gospoda pretepa in po blatni cesti valja zaradi takih deklet, za to pa, mislim, je potreben poseben talent.

*

Najnovejše pridobitno sredstvo je navijanje cen. Plodonosen poklic, sicer nekoliko riskanten, a lepo uspeva kljub koncentracijskim taborom, ki so pripravljeni za te vrste uderuštvo. Morebiti mislite, da pri nas tega ni. O, pa še koliko! Prekomerno kopičenje zalog je isto. Obojega je dovolj. A pri vsej resnosti smo otročji. Nekateri pravijo, da jim je vseeno, če danes ves „kšeft" preneha, ker imajo zaloge za leta in leta. Nekatri danes prodajajo blago z dvesto in tristo procenti dobička in tako dalje. A kdo se meni za nje? Nihče! Je pač hudo danes, bomo pa malo dražje plačevali, saj je za vse enako, tako se tolažimo. Pretekli ponedeljek so pa kmetje v Kranj pripeljali krompir. Ah, ta nesrečni krompir! In ti predrzni in pohlepni kmetje, ti verižniki, — kaj so hoteli? Pomislite, ljudje božji, podražili so krompir, podražili za celih 50 par, za celih 50 par, za dve kronci pri kilogramu. Ves trg se je tresel, babnice vreščale in svet se je zgražal nad to nesramnostjo! In res, celo kmet, ki je vrečo krompirja v Kranj pripeljal bi nas rad skubil, bi rad na naš račun obogatel. Ti nesrečni kmetje, da si kaj takega upajo! Vidite, gospod urednik, takole je. Radi plačujemo nekatere stvari z dvojno ali trojno pametno ceno, ves dobiček gre pa v žepe par gospodom. Če pa kmet pripelje v Kranj vrečo krompirja in ga hoče prodati 50 par dražje, se pa mora skriti, da ga ne pošljejo v koncentracijsko taborišče.

Gorenjska oblačilnica

KRANJ PREŠERNOVA 18

ŠTEFAN ČENČIČ in FRANC KOZELJ

Ciganska ohcet na Jesenicah

Zadnji ponedeljek, to je 16. septembra sta se poročila v farni cerkvi na Jesenicah po jutranji maši dva člana cigankih družin Rajhard in Kukovič. Ženin je član jeseniške ciganske zadruge Rajhard. Ime mu je Karol. Nevesta je iz zadruge Kukovič in izvira iz znamenitih Teharij pri Celju. Novoporočenca sta to jutro bila pri spovedi in pri sv. obhajilu. To je bilo Rajhardovo prvo sv. obhajilo. Nevesta Kukovič je pa bila že v otroški dobi versko vzgojena, ker je bila v službi v bolnici in so jo sestre poučile v krščanskem nauku in jo navadile tudi brati in pisati. Rajhard je nepismen in se spozna samo na citre. Pred poroko je bil Rajhard nekajkrat v župnišču, da ga je g. svetnik Kastelic poučeval v krščanskem nauku in pripravljal na sv. zakramente. Rajhard se je po svojih zmožnostih zanimal za vsebino krščanskega nauka. Posebno je sočustvoval s Kristusom, ko mu je gospod župnik pri razlagi Jezusovega življenja kazal barvane slike Jezusovega trpljenja iz knjige za šolske prvence. Rajhard je star 26 let in je prikupne zunanjosti ter milega značaja. Nevesta je za 6 let starejša. Ženin je bil ves čas znanja silno ljubosumen. Pri pouku za ženine in neveste je posebej naprosil gospoda svetnika, naj pove nevesti, da bo pet let zaprta, če ga zapusti. Ker je nevesta nekoliko gluha, je Rajhard z roko pokazal, če mu uide, da bo pet let sedela.

Na dan poroke sta bila oba poročenca nad vse srečna in vesela. Z obrazov se jima je videlo, da sta posebno srečna, ker so z njima tako ravnali kakor z drugimi ljudmi in da sta torej na ta dan bila povsem drugim podobna. Nevesta Kukovič, ki se v svojem življenjskem poslu bavi s popravili dežnikov, je opetovano zatrjevala, da ona noče biti taka žena, kot so druge ciganke, ampak prava zakonska žena, kakor druge poštene žene. Mučno je bilo pri poroki, ker niso prišle priče. Za priče so bili določeni tovariši cigani, ki stanujejo tam Podmežakljo. Prejšnji večer so nekje igrali in se na račun poroke že naprej veselili, pa so se tako napili, da ni mogel zjutraj nobeden v cerkev. Le zaročenca sta ostala trezna. Za pričo je nato pristopil gospod kaplan Pogorelec. Pri poročnih obredih sta kar naprej zatrjevala z da in ja. Po poročnih obredih sta bila v župnišču nekoliko pogoščena. Miza, h kateri sta sedla, je bila svatovsko okrašena. Po poročnem zajtrku za odšla v zadrugo Podmežakljo. Žena Kukovič je zatrjevala, da bo ona popravljale marele, mož bo pa pri občini delal. Stanovanje (posebno sobo) imata pri imenovani zadrugi že zgovorjeno. Načrt za življenje je torej izvedljiv, če bosta le hotela delati. V tem oziru imamo pri jeseniških ciganih slabo skušnjo. Ko jim je občina zgradila stanovanjsko hišo, je bilo zidarskemu mojstru rečeno, da naj vodi delo, cigani mu bodo pa pomagali. Zidarski mojster jih je res s težavo pripravil, da so prišli zraven. Pokazal je enemu n. pr. kako se pripravi malta. Nato mu je izročil orodje za mešanje malte. Ko je zidar mislil, da mu bo cigan prinesel malto, pride cigan praznih rok. „Zakaj pa nisi napravil malte?" „Ne znam." „Saj sem ti vendar pokazal." „Če ti jaz samo enkrat pokažem, kako se igra na citre, tudi ti še ne boš znal."

Drobne novice z Jesenic

Delavski dom. Pri zadnji licitaciji za oddajo tesarskih in krovskih del pri Delavskem domu na Jesenicah je bilo delo oddano tvrdki Petkoš. Dne 22. septembra bo nova licitacija za oddajo gradbenih del. Ako licitacija uspe, se bo nemudoma začelo z gradnjo.

Izlet v Beograd in na Oplenac. Snoči v petek, dne 20. septembra je odpotovalo z večernim brzcem 80 Jeseničanov, članov ZZD in godbe Krekovega prosvetnega društva v Beograd in na Oplenac. Po vrnitvi z Oplenca priredi godba v dvorani Delavske zbornice v Beogradu večerni koncert „slovenske glasbe". Priprave za sprejem in za izvedbo beograjskega izletnega programa je prevzel tov. Gaser Albin, nameščenec centr. tajništva Del. zbornic v Beogradu.

Novi prostori na kolodvoru. S preureditvijo in z dozidavo pridobi jeseniški kolodvor pet novih uradnih prostorov. Začasno bo vsaj v glavnem zadoščeno veliki potrebi po novih prostorih. Prestavljena bodo tudi stranišča.

Nova zajetja za jeseniški vodovod začne graditi pod Mirco gradbeno podjetje Regovc. Tako bo vendar prišlo do izvršitve sklepa občinskega odbora, da se zgradi nova zajetja in odpomore večkratnemu pomanjkanju vode na Jesenicah.

Mezdno gibanje pri KID. Prejšnji četrtek (12. septembra) so se zglasili pri vodstvu KID zastopniki vseh delavskih strokovnih organizacij pri KID. Zaprosili so za razgovor glede zvišanja draginjskih doklad zaradi vedno rastoče draginje. Vodstvo tovarne je v principu pristalo na razgovore, hotelo je le nekaj dni časa, da ugotovi procentualni porast draginje. Za torek dne 17. septembra je vodstvo KID že sklicalo tozadevni sestanek. Zastopniki strokovnih organizacij so bili zaprepaščeni, ko so slišali, da tovarna ugotavlja, da ima delavstvo v primeri z draginjo v resnici še za dva odstotka previsoko plačo. Tako bi navsezadnje morali delavci še vračati že dobljeno plačo! Zastopniki delavstva so se takoj istega dne sestali k posvetovanju, da zavzamejo stališče k izjavam tovarne.

Šport

Ligaška tekma v Kranju v nedeljo dne 22. septembra 1940.

Po dolgem presledku bo zopet oživelo športno življenje na zelenem igrišču dne 22. t. m. Prvič se bo pokazalo moštvo SK Kranja publiki kot „ligaš"- kajti dosedaj je SK Kranj odigral 3 tekme zunaj in to: dvakrat v Mariboru na vročih tleh in zadnjo nedeljo v Ljubljani proti Marsu. V Mariboru napram Železničarju si je pridobil obe točki, napram Mariboru 1 točko in napram Marsu v Ljubljani obe točki.

V nedeljo ima SK Kranj v gosteh vigrano in požrtvovalno moštvo iz Trbovelj SK Amaterja Odveč bi bilo spuščati se v podrobnosti nasprotnika, dovolj zgovorno pričata zmagi nad SK Ljubljano in pa SK Mariborom. Momentano je SK Amater najtrši oreh in če hoče Kranj kot dosedaj pisati točke, mora iti v borbo z vsem elanom in požrtvovalnostjo, kar tudi lahko smelo trdimo, da bodo naši fantje storili.

Kakor gre prvič SK Amater od doma na odigranje ligine tekme, tako bo Kranj prvič kot ligaš nastopil doma, na domačem igrišču pred domačo publiko. Snideta se moštvi, ki dosedaj še nista bili poraženi v tem tekmovanju „Slovenske lige".

Ker gre za prestriž vodstva v tabeli, smo lahko popolnoma sigurni, da bo eden kot drugi dal iz sebe vse, da čim častneje zastopa barve svojega kluba. Publika, ki gotovo nestrpno čaka nedeljke tekme, se bo korporativno zbrala na zelenem igrišču ter tako pripomogla z dostojnim „drukanjem" in bodrenju svojih ljubljencev do čim sijajnejšega uspeha.

V predtekmi nastopita dve moštvi podmladka iz katerega se bodo rekrutirali naši bodoči igralci, kar bo tudi senzacija in novost za kranjsko publiko.

Zato v nedeljo vsi na igrišče!

Športni klub „Savica" iz Stražišča obvešča prijatelje športa, da se odigra v nedeljo dne 22. septembra prvo kolo jesenskega prvenstva za Gorenjsko skupino. Gorenjska skupina se je letos povečala s priključitvijo SK Kamnika, Slovana, Mengša in Virtusa in bo s tem prvenstvo za naslov prvaka Gorenjske skupine mnogo pridobilo. Za prvo srečanje ima SK Savica v nedeljo dne 22. septembra na igrišču Savice prvakac prejšnje Kamniške skupine SK Kamnik, ki se trenutno nahaja v odlični formi. SK Savica bo nastopila v kompletni postavvi in zato upamo, da bo naša borba z rivalom Kamniške skupine privabila večje število gledalcev, katerim se bo nudila elpa in napeta igra. Kot predtekma bo ob 2. uri popoldne Savica jun. : Kamnik jun.

TEDENSKE NOVICE

KRANJ

Nesreča pri delu. V četrtek zjutraj se je pri gradnji Ljudskega doma pripetila nevarna nesreča. Skozi luknjo v podu prvega nadstropja je padel približno 7 m globoko na kup kamenja in opeke tesarski mojster Jože Skodlar iz Gorenj. Pri padcu si je zlomil desno nogo, izključeno pa tudi, da ima kake notranje poškodbe ali zlomljeno rebro. Prvo pomoč je nudil ponesrečencu zdravnik g. dr. Bežek, ki je nato odredil prevoz v ljubljansko bolnišnico, kamor so Skodlarja prepeljali s kranjskim rešilnim avtomobilom.

Pojasnilo slaščičarjev. Kranjski slaščičarji obveščajo občinstvo, da so primorani povišati cene slaščicam počenši s 1. oktobrom 1940 za 50 para pri komadu, ker se je ves material kot moka, čokolada, surovo maslo in drugo zelo podražil, skoro za 200%, tako da kranjski slaščičarji smatrajo gornji povišek svojim slaščicam za docela upravičen, kar bo gotovo razumelo in upoštevalo tudi občinstvo.

Slaščičarne: Josip Pavičič lr., Franc Šink lr., Anton Mohor lr., Peter Faletič lr.

Tlakovanje državne ceste skozi Kranj ob sedanjem lepem vremenu kar dobro napreduje. Sedaj so kocke že položili po Jelenovem klancu pred „Jelenom" po vsej širini ceste in nadaljujejo z delom na ovinku proti Pesjakovi hiši. Zadnje čase popravljajo tudi cestišče Stare ceste od savskega mostu do prvega vhoda v Majdičevo hišo. V temelj polagajo debelo kamenje, na vrh pa pridejo kocke. Jezerska cesta je spremeksirana že do Gorjančeve gostilne na Primskovem. Seveda je zaradi vseh teh cestnih del močno oviran promet, bo pa potem bolje, ko bodo vse dovozne ceste v Kranj popravljene.

Šole so že že pričele in zopet je v mestu postalo bolj živahno, ko mladina zjutraj in opoldne napolni s svojim glasnim govorjenjem mestne ulice. Včasih ko v Kranju še ni bilo tovarniškega delavstva, je pa dijaštvo še bolj prišlo do izraza kot danes, ko je v Kranju vsak drugi človek že skoraj tujec.

Robniki. Skozi mesto po Vidovdanski in Blejski cesti so letos modernizirali in tlakovali cestišče pri trotoarju so položili cca 20 cm široke robnike. Pri vhodih v posamezne hiše so ti robniki zaokroženi, tako da prekinjajo trotoar, kar je v resnici za pešce zelo nerodno zlasti sedaj, ko še ni enotnih hodnikov in je pri vsaki hiši drugačen hodnik ponekod višji, drugje zopet nižji. Zato se je proti tem robnikom dvignila splošna pritožba. Mestna občina je v tej stvari intervenirala in dosegla, da bodo robniki popravljeni tako, da ne bodo prekinjali hodnikov.

Gosposvetska cesta bo podaljšana. Poročali smo že, da bo Gosposvetska cesta razširjena in podaljšana tako, da bo zvezana z novo Blejsko cesto. Letošnje poletje so delavci že razkopali breg, ki je bil precej skalovit, in ki je ločil Gosposvetsko cesto od Blejske. Seveda bo treba klanec znivelirati tako, da ne bo prestrm. Potem bo pa še prišlo na vrsto razširjenje Gosposvetske ceste med Zupančičevo vilo in vrtom „Jugočeške". S temi deli bo prvič ustvarjena direktna zveza Jezerske in ceste na Golnik z Blejsko cesto, drugič pa bodo vile ob Gosposvetski cesti radi regulacije ceste prišle še bolj do veljave radi svoje lepe točke.

Kako je s šolo na Primskovem. Že davno so Primskovljani sprožili željo, da se šola na Primskovem razširi ali pa zgradi nova, ker to zahteva splošna potreba. Mestna občina v Kranju je tudi to stvar zagrabila z vso temeljitostjo in je pričakovati v kratkem času važnih odločitev glede šole na Primskovem.

Dan samomorov. Spomlad in jesen sta dve zelo nevarni dobi, ki deprimirajoče vplivata na živce nekaterih ljudi. Če se temu razpoloženju pridružijo še kakršni koli drugi utemeljeni ali neutemljeni vzroki, taki ljudje sežejo po samomorilnem sredstvu in si končajo življenje. V torek zjutraj ob treh se je pred neko hišo na Kokrškem bregu ustrelil jurist Tone Brtoncelj. Ker je še kazal znake življenja, so ga prepeljali v bolnišnico v Ljubljano, vendar pa je bila vsaka rešitev izključena in je opoldne podlegel smrtni rani. Težko je pogoditi, kaj je prav za prav nesrečnega fanta privedlo do tega dejanja. V stanovanju na Živinskem trgu pa je poskusila samomor neka pevka iz damske kapele, ki igra v „Unionu". Pila je lizol, vendar so ji izprali želodec in rešili življenje.

Barvanje strehe na zvoniku farne cerkve še vedno traja. Delavci, ki se tako hladokrvno sučejo na odru vrhu zvonika imajo vedno dovolj gledalcev, zlasti pa se je zbirala na trgu radovedna množica, ko so pritrjevali zvezdo.

TRŽIČ

Javnosti v pojasnilo je treba povedati, da nekaj faliranih študentov ne bo zmanjšalo draginje, ne umililo bede, še manj pa rešilo socialno vprašanje, pač pa lahko prikličejo nad ljudstvo nedogledno nesrečo. — [illegible] zve-

Saj vsi vemo, da živimo v zelo težkih časih, zato se tudi vsi merodajni krogi trudijo, da bi razmere umilili, kolikor se pač da. Za prehrano prebivalstva, zlasti za prehrano delavca skrbi in bo skrbela banovina, občina in tudi podjetja. Posamezna podjetja so že naročila več vagonov krompirja, pšenice, fižola itd. Občina je zaprosila za brezobrestno posojilo pol milijona dinarjev za nabavo živil in preskrbo prebivalstva. Torej priprave za nakup živil so v teku. Danes pa teh živil v Tržiču še ni, ker krompir še ni dozorel za shrambo. Je tudi še tako svež, da je za nakup pretežak, v kleteh bi se pa pokvaril. Pšenica je pravtako sveža. Isto je s fižolom.

Nerazsodni ljudje in nekaj brezvestnih faliranih študentov hoče s svojim demagoškim nastopom to akcijo za prehrano preprečiti, ker vedo, da bo zmeda s tem še hujša. Med delavstvo prihajajo volkovi v ovčjih oblekah. Preroki o raju, kjer vlada po načelih komunizma, naj raje povedo, kdo je pahnil svet v brezmejno gorje. [illegible]

Poglejmo še nekaj onih večnih študentov, ki pravijo, da hočejo raj na zemlji, odkod izvirajo in kaj so, pa kaj hočejo biti. Njihovi starši so živeli čudno življenje. Zakonolomstvo in „hohštaplerstvo" jih je upropastilo. Bili so že v raznih gospodarskih poravnavah. Živeli so na račun javnosti itd. Jasno, da otroci niso boljši. Naučili so se od svojih staršev iskati potov, po katerih naj bi se lahko prišlo do lahkega življenja in kako naj bi bilo možno priti po hrbtih nevednega delavstva do boljših položajev. Točno se držijo pravil svojih vzgojiteljev. Treba je delavca odtrgati od Cerkve in duhovščine, potem lahko ravnaš z njim, kakor ti je drago.

Hvala Bogu, da je pri nas še dovolj razsodnih ljudi, ki bodo v pravem času spoznali v ovčja oblačila oblečene volkove, ki prihajajo med nas, katerim se bo pokazala pot tja, od koder so prišli. Prišli pa so iz libralno-naprednega tabora. Kakor je liberalna gospoda vedno hotela živeti na račun delavca, tako hočejo tudi takile mladiči. Mlada kukavica je podobna stari — drugi naj valijo jajca za nje. Delavno ljudstvo stopi na branik proti svojim sovražnikom.

ŠKOFJA LOKA

Dostavljanje pošte. Vaščani vasi Breznica nad Škofjo Loko prosijo poštno upravo v Škofji Loki, da uredi dostavo pošte v to vas vsaj dvakrat tedensko. Dosedaj te vasi pismonoša sploh ni obiskoval, čeprav je zelo lahko dostopna po lepi cesti in ima kar precej številk. Pisma pa tudi brzojavke so kar ležale na pošti ne glede nato, ali so nujna ali ne, včasih ves teden ali še dalje časa, dokler se ni oglasil kdo iz vasi in pošto odnesel. Da niso take razmere zdrave, mislim da je dovolj jasno.

PODBREZJE

Tombola, katera se radi slabega vremena ni vršila preteklo nedeljo se vrši v nedeljo 22. septembra 1940. Za ceno din 3.— morete zadeti pitanega prašiča, kolo, moko, sladkor, olje itd., zato v nedeljo vsi na tombolo Prosv. društva v Podbrezje!

TRBOJE

V zadnjem času so nastopili razni tatinski dolgoprstneži, ki hočejo brez dela vživati sadove truda in dela drugih ljudi. Po njivah kradejo krompir kar na debelo. Iz kozolcev si vzamejo obešeni fižol ter se tako „pošteno" preživljajo V svoji mogočni oblastnosti se kažejo gospodarje nad vsem ljudskim imetjem, češ, saj bo tako kmalu vse naše. Zdaj delamo samo male poskuse, da vidimo kje bo boljše. A povemo tem „stricem" na glas, da dobro vemo, kam vodijo sledovi. Tudi javna straža jim je že za petami, da jih privede do spoznanja, da bodo znali delati razločk med mojim in tujim ter, da jim dopove, da je krasti greh in da je vsaka tatvina tudi kazni vredna! In prav je tako! Naj si zapomnijo taki delomrzneži, ki opravljajo svoj tatinski posel najraje skrivaj in ponoči, da pride vse na dan, tudi imena takih nočnih tatov ker vse traja le do gotove meje.

KRIŽE

Poroka. V soboto 14. septembra popoldne sta se v župni cerkvi poročila g. **Golob Anton** pečar iz Tržiča in gdč. **Pepca Zaplotnik**, delavka, članica Prosvetnega društva in Dekliškega krožka v Križah. Obilo sreče!

O. F. O. KRANJ

Atletski dvoboj OFO Kranj : OFO Kamnik je zaradi tehničnih zaprek preložen od 22. na 29. september. Tekma se vrši ob vsakem vremenu na športnem igrišču FO v Mengšu s pričetkom ob 3. uri popoldne. Drugič objavimo postavo in discipline, v katerih bodo atleti tekmovali.

Gospodarstvo

RAZGLAS.

Zaradi bodoče preskrbe vsega našega prebivalstva (tudi kmečkega) s kruhom in moko je potrebno, **da zasejemo čim večje površine** obedelane zemlje z oziminami, da setev izvršimo radi večjega in boljšega pridelka **čim pravilnejše.** Zato tudi v smislu gorenjega odloka kr. banske uprave dravske banovine v Ljubljani priporočam vsem poljedelcem:

1) da se preskrbijo v domačem okolišu pri sosedih s čim boljšim semenom;

2) da seme pred setvijo dobro očistijo (sortirajo) na trijerju ali sortatorju;

3) da zaradi preprečitve trde sneti in snežne plesni seme pred setvijo pravilno razkužijo z Abavitom ali Cerebanom;

4) da oziminam gnojijo pravilno in sicer ne toliko enostransko s hlevskim gnojem (ki predvsem v mokrotnejših leh povzroča ali pospešuje **poleganje** in razvoj rje), marveč predvsem tudi z umetnimi gnojili: s fosfornimi gnojili, ki v prvi vrsti delujejo proti poleganju in katera povzročajo tudi polno, kleno zrnje, z dušičnatimi umet. gnojili in na lahkih, mokrotnejših tleh tudi s kalijevo soljo.

Abavit za prašenje s podporo sreskega kmet. odbora je do nadaljnega dobiti po ceni din 4.— za vrečico (za prašenje 100 kg pšenice ena vrečica!) pri Gorenjski kmet. zadrugi v Kranju.

Uporaba umet. gnojil se vendar danes, spričo visokih cen žitu in moki, tako izplača, kakor menda še nikdar.

Ob zmernem gnojenju s hlevskim gnojem ali ob setvi brez hlevskega gnoja (kar bi bilo za žito edino pravilno!), predvsem na dobro zagnojeni zemlji na deteljišču itd. na vsak način v prvi vrsti dajte oziminam fosforna umetna gnojila (superfosfat itd.), na lahki mokrotnejši zemlji tudi kalijevo sol in po potrebi (ako ne bi čisto nič ne gnojili s hlevskim gnojem!) še dušičnata umetna gnojila (apneni dušik itd.), katero pa je le v polovični množini trositi v jeseni, osem dni pred setvijo. Ostalo polovico pa je dati zgodaj spomladi kot naglavno gnojilo.

Tudi fosforna in kalijeva umetna gnojila je predvsem na zemlji, na kateri preti nevarnost izpiranja red. snovi čez zimo v spodnje plasti, dati mnogo bolje pozimi na sneg ali v zgodnji spomladi na suhe rastline kot naglavno gnojilo. Lahko bi se tudi s temi gnojilo v polovični množini gnojilo v jeseni in v polovični spomladi.

Mesto navedenih umet. gnojil (fosfornih, kalijevih in dušičnatih) bi se) in sicer najenostavnejše, čeprav mogoče ne najpopolnejše lahko oziminam gnojilo tudi s samo enim umet. gnojilom in sicer Nitrofosom ali Nitrofoskalom Z, kateri vsebuje vse redilne snovi (dušik, fosfor in kalij v pravi) mešanici.

Vsekakor pa opozarjam, da so umetna gnojila učinkovita le, če jih je samo **v zadostni količini.** Manjše množine ne pridejo do učinka. Boljše nič gnojiti z umet. gnojili, kakor nezadostno.

Manj kakor po 200 kg apnenega dušika, 200 kg kalijeve soli in 300 do 400 kg superfosfata ali 400 do 700 kg mešanih gnojil na 1 ha površine navadno ne deluje zadostno.

Vsa podrobnejša tozadevna navodila je sicer dobiti pri tuk. kmet. referentu.

Posnemanja vredno!

Priobčujemo zanimiv dopis ki ga je idealen narodni delavec in gospodarstvenik naslovil Tvornici za dušik d. d. Ruše o nujnosti potrebe intenzivnejšega gnojenja. Ta dopis se glasi:

„V več kakor 40-letni praksi kmečkega mlina sem prišel do prepričanja, da pridela naš poljedelec mnogo premalo in je še kvalitetno zelo slab pridelek. Temu nedostatku odpomoči je najvažnejša naloga vsake agrarne politike in predpogoj vsakega napredka v agrarni državi. Potrebujemo torej prvovrstno semenje in najboljše gnojilo v povsem **zadostni množini.**

Da si naš obubožan kmet tega ne more nabaviti sam, je povsem jasno; torej mu morajo priti drugi na pomoč. Država tega doslej ni storila vsaj ne v zadostni meri in v doglednem času menda tudi ne bo. Ker pa se s tem vendar enkrat mora začeti, sem se sam odločil, da omogočim vsem svojim odjemalcem, ki pri meni redno meljejo in zamenjujejo, praktičen poskus s najboljšim semenjem in umetnim gnojilom.

Vsak moj odjemalec dobi od mene brezplačno neko količino najboljšega semenja, ki zadostuje za 100 kv. metrov kakor tudi potrebno količino umetnega gnojila s točnimi navodili za porabo. Ta poskus bo v večini primerov imel tako dober uspeh, da bo marsikaterega napotil prihodnjič posejati vso svojo zemljo z najboljšim semenjem in uporabiti vsa umetna gnojila ki so v danem primeru potrebna.

Poleg te akcije, ki je moja zasebna zadeva, pa predlagam, da se ta poskus naredi v okviru ene cele vasi v vsaki občini. Oblast bi naj določila eno vas v kateri morajo pod kaznijo vsi posestniki narediti navedeni poskus s semenjem in gnojilom.“ (Po „Slovencu“.)

MALI OGLASI

Za vsako besedo v malih oglasih se plača D. 0·50. Najmanjši znesek je 8 D.

Važno! Modroce, otomane, spalne divane itd. izdeluje solidno in po nizki ceni BERNARD MAKS, tapetnik — Na skali št. 5. (v hiši g. Šipica)

Stanovanje treh sob z vsemi pritiklinami in vrtom se odda na Jezerski cesti. Naslov v upravi lista.

Stanovanje: dve sobi, kabinet, kopalnica, kuhinja in vse pritikline oddam pri Kokrškem mostu. Naslov v upravi lista.

Stanovanje: dve sobi in vse pritikline oddam. Krulc, Klanec 35.

Opremljeno sobo za eno ali dve osebi oddam s 1. oktobrom. Rebolj, Kranj.

Sobo s štedilnikom za eno ali dve delavki oddam. Poizve se v upravi lista.

Sprejmem gospoda na stanovanje, lahko tudi z vso oskrbo. Stražišče 258 poleg igrišča „Savice“.

Eternit, škriljevec rabljen kupim. Naslov v upravi lista.

Kmetovalci, stavbeniki! Prodam večje količine apnenega prahu pripravnega za gnojenje ali terranovo. Cena din 18.— za 100 kg franko apnenica. **L. Debevec Tržič.**

Kupim rabljeno pohištvo (postelje, omare itd.) Naslov v upravi lista.

Nizko peč za lokal, rabljeno približno 140—160 cm visoko kupim. Naslov v upravi lista.

Trgovska pomočnica verzirana v galanterijski in špecerijski trgovini, z malo maturo in trgovskim lečajem, strogo poštena, zmožna kavcije, išče službo. Naslov v upravi lista.

Deset dobrih zidarjev sprejme takoj stavbenik Oblak Metod, Kranj.

PREKLIC.

Podpisana Drinovec Angela, hišarica Struževo št. 39, izjavljam, da nimam nobenega razloga, da bi karkoli žalega očitala g. Zorn Mariji tovarniški delavki v „Jugobruni“.

Drinovec Angela.

Različno pohištvo prodam!

Ogleda se ga lahko 24. in 25. sept. v hotelu **„Jelen“, Kranj.**

ZANATSKA BANKA

KRALJEVINE JUGOSLAVIJE A. D.

podružnica LJUBLJANA

!!! nemoteno dovoljuje posojila obrtnikom in obrt. podjetjem.

Vina

Za težko delo je močno vino! Dobite ga najlažje v Centralni vinarni v Ljubljani, Frankopanska ulica 11.

GORENJCI
KRANJČANI
OKOLIČANI

Vsakovrstno pohištvo si lahko nabavite in po svoji lastni želji naročite pri mizarstvu

Planinšek Ivan

Kranj - Klanc št. 43 poleg mostu na Primskovo

Postreženi boste solidno in po izredno nizki ceni!

◆ ◆ ◆

Pridite, prepričajte se in zadovoljni boste!

PRODAM

manjšo hišo v Kranju; dobra točka za trgovino, za din 200.000·—;
enonadstropno hišo na Klancu za din 150.000·-;
stavbno parcelo 1600 kv. m. ob mostu na Primskovem, zelo ugodna prilika;
enonadstropno novo hišo v Stražišču za din 130.000·—;
v Radovljici pri kopališču lepa stavbna parcela 10.000 kv. m.

L. REBOLJ
nakup in prodaja posestev
Kranj

Ure, zlatnina, kristal, očala in druga darila se dobijo najceneje pri

B. RANGUS - KRANJ

KR. DVOR. JUVELIR IN DOBAVITELJ

Joža Herfort: 20

SIN ČRNIH GORA

„Ste vi lovec?“ ga je vprašal graščak tipaje, previdno in mu ponudil stol.

„Sem in nisem. Odkrito vam povem, odkar mi je prijatelj ustrelil orlico, poslednjo v mojem lovišču in vzel mladiča, se mi je lov zagabil.“

„Aha, ono z orlico poznam. Vam se je pa lov zgodaj obrnil počez; meni šele pred kratkim. Prava sva! Torej, oglasite se še, saj smo skoraj sosedje in itak ostanete še kak dan doma. Jaz pa sedaj grem. Pokramljajte še z Almo, saj je sicer vedno sama s knjigami.“

„Žal mi je gospod Zajc, toda pojutrišnjem odhajam nazaj v mesto. Za nocoj bom pa Almi še v družbo!“

„No, se pač jutri vidimo, mar ne?“

„Morda! Toda, odgovor je čul Zajc že med vrati.

„Alma, to je vaše delo, jeli?“ Prijel jo je za roki in je **dolgo,** toplo gledal v njene lepe, jasne oči. Alma je samo lahno **pritrdila,** samo prikimala je.

Ogenj v kaminu je pojemal, Alma in Marko sta govorila in kramljala še dolgo. Na poti domov so Marku svetile zvezde.

*

Marko je doma molčal. Za slovo, ki je najtežje od matere, je prihranil presenečenje.

Drugi dan je smučal, bolje smučala sta z Almo. Zvečer sta skupaj pila čaj. Tudi stari Zajc je prišel.

Z Markom sta moževala, potem se pa zmenila, da se vidijo spet na pomladi, ko bo jug odtajal zemljo in vzel raz nje belo odejo. Takrat bodo pričeli na gradu novo življenje in delo. Lepo, jasno in plodonosno delo!

Ko si je popenjal smuči mu je dekle šepnilo:

„Jutri pri vlaku!“ Marko se je **upiral, da je** pot zanjo preslaba in preveč zametena, še enkrat mu je dejala: „Pri vlaku povsem gotovo!“ Že so zdrsnile smuči po bregu nizdol, urno, neslišno so nesle Marka proti domu.

*

„Marko, z Bogom!“ mu je s solznimi očmi dejala mati. Ne pozabi na dom in na naju z očetom. Bog ve, morda ne bom več dolgo.“ Suha, vela roka ji je drhtela, ko je pokrižala sina. Marko pa se je sklonil nad velim materinim obrazom in ji toplo dejal: „Mati, o svetem Jurju pridem domov in bom ostal doma!“

Mati je začudeno pogledala, široko je odprla oči in ga neverno motrila.

„Kaj pa misliš, fant?“ je dejal oče resno.

„Službo nastopim!“ je odvrnil sin s smehom.

„Kje? Pri nas za hlapca menda ne. Poslov imam dovolj!“ Trpko in možato se je posmehnil stari mož, ničesar ni slutil.

„Kaj mislite, kje? Grajski upravitelj bom. Lepo bo nam!“

„Lepo!“ je odvrnil oče, pomežiknil same zadovoljnosti in mu podal roko v slovo.

„Upravitelj vsega posestva!“ je mrmral oče, ko je gledal za sinom, ki se mu je zgubljal v belini. Toplo mu je bilo pri srcu.

*

Dobrave in gozdi so bil jasni, čisti. Zrak svež, gore zavite v deviško belino, prav na obzorju pa so stale stolpaste Črne gore, gore neprijetnega, žalostnega spomina.

Vse zamete je že obvladal in šel že po dolini proti kolodvoru. Ni šel, samo ga je neslo! Dokaj strmca je bilo! Kako čudno! Poleti je prav tu stopala Alma, ki je s Fredom odhajala v mesto, pa se ni niti oglasila pri upravitelju; oče je bil pa itak dolgo v mestu, ves bolan in betežen. Sedaj je svež in prav grčasto zdrav. Saj je vso jesen prelovil, kot je pravila Alma. Vse to je šlo po Markovi glavi, šlo v divjem vrtincu; misel za mislijo, kot preblisk za prebliskom.

„Ne tako urno in ponesno, Marko!“ Bila je Alma.

„Mudi se mi in le še pičle četrt ure imam časa.

„Res, toda, kje ste pa hodili prej?“ ga je rahlo opomnilo dekle. — —

„Saj veste, slovo od doma!“

„A, od mene?“

Ni ji vedel odgovora, toda tudi njej se je zdelo, da je vprašala več kot je dovoljevala njena dekliška duša in ponos. Spet je živo zardela.

„No, saj midva se bova še v pismih zgovorila, spomladi se pa itak vidimo. Ne?“ je hitela popravljati deklica.

„Seveda, Alma. Saj to je moja srčna želja!“

„In moja!“ je komaj slišno dejala Alma. Ločil ju je pohod vlaka, ločil do pomladi.

*

Z južnimi, suščevimi vetrovi, se je poslavljal Marko od mesta. Spet je šel v živalski park. Naenkrat mu je šinilo v glavo — kaj če bi orliča kupil in ga **ponesel nazaj v Črne gore?** Ves srečen je bil ob tej misli.

Šel je k ravnatelju vrta, ta pa o prodaji orliča ni hotel ničesar čuti. Le to mu je dejal, da ta orlica ni na prodaj.

„Orlica je?“ je skoro kliknil Marko.

„Da, orlica. Jako lepo raščena orlica kričavega orla!“

Marku se je zdelo, da je prijel za električno žico. Sam je postavil ceno. Izredno visoko vsoto je dajal.

Za uredništvo in izdajatelja odgovarja Vertovšek Milan v Kranju. Tiska Tiskarna Tiskovnega društva v Kranju.